

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА СУСПІЛЬНИХ НАУК**

Плани семінарських занять

навчальної дисципліни «Соціологія»
підготовки бакалавра
для студентів за напрямом підготовки
6.140103 – «Туризм»

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри педагогіки та суспільних наук
«3» вересня 2015 р. протокол №1
Зав. кафедри проф. Стрельніков В. Ю.

ПОЛТАВА-2015

**Плани семінарських занять
з навчальної дисципліни «Соціологія»**

Заняття 1. Особливості об'єкта і предмета соціології.

1. Соціологія – наукове знання про суспільство. Доведіть це.
2. Що значить мислити соціологічно і навіщо професіоналу XXI ст. соціологічна уява?

Напрями для міркування над питаннями теми:

1. У чому відмінність об'єкта та предмета соціології?
2. Якими методами і принципами користується соціологія при пізнанні світу?
3. Як пов'язані між собою загально-теоретична соціологія, теорії середнього рівня та емпірична соціологія?
4. Що дає нам соціологічна уява?

Теми повідомлень та презентацій:

1. Макро- і мікросоціологічні підходи в соціології.
2. Роль і завдання соціології в процесі реформування українського суспільства.

Рекомендована література:

6, с.5-10; 8, 3-44;9, с.7-29; 10, с.11-31; 33, с.19-38.

Заняття 2. Становлення і розвиток соціології.

1. Теоретичний внесок учених у становлення і розвиток соціологічних знань. (Міні-конференція)

Виконуючи запропоновані нижче завдання з особливою ретельністю підготуйтеся до рольової гри (див. індивідуальне творче завдання №6 у дистанційному курсі). Виступіть на семінарі, відстоюючи теоретичні положення того ученого, чю роль Ви для себе обрали.

Напрями для міркування над питаннями теми:

1. Як Ви пояснюєте соціоантропоморфний характер міфологічного світогляду?
2. Що поєднує і чим різняться соціальні теорії античних авторів Демокріта, Платона, Арістотеля?
3. У чому суть теорії християнського провіденціалізму Середньовіччя?
4. Чим зумовлена система соціальних цінностей епохи Відродження?

5. Визначте особливості соціальних теорій Нового часу.
6. Які умови склалися і що вплинуло на виникнення соціології як науки у XIX ст.

Теми повідомлень та презентацій:

1. Соціальні проблеми українського суспільства
2. Особливості соціологічної думки України XIX ст.

Рекомендована література:

1, с.86-274, 315-595; 16, с 13-54; 17, с.7-219; 18, с.11-301; 33, с.40-60.

Заняття 3. Суспільство як соціальна система.

1. Як розуміння Вами суспільства як соціальної системи може вплинути на визначення Вашого власного місця у соціальній структурі суспільства?
2. Теорія соціальної мобільності Питирима Сорокіна.

Напрями для міркування над питаннями теми:

1. Що таке соціальний статус та соціальна роль?
2. Що таке первинна і вторинна групи?
3. Які функції мають соціальні інститути?
4. Які види соціальних структур прийнято виділяти?

Теми повідомлень та презентацій:

1. Характерні риси індустріального та постіндустріального суспільства.
2. Феномен «середнього класу» та його соціальні функції.
3. Маргінальні групи в сучасній Україні.

Рекомендована література:

28, с. 79-112; 33, с.62-81, 45, с.20-300; 8, 3-44;9, с.7-29; 10, с.11-31

Заняття 4-5. Розробка програми соціологічного дослідження.

1. Сутність соціологічних досліджень та їх різновиди.
2. Програма соціологічного дослідження.

Напрями для міркування над питаннями теми:

1. Які етапи включає соціологічне дослідження?
2. Що таке вибірка які існують її види?
3. Гіпотеза соціологічного дослідження.
4. Анкета та головні вимоги до складання анкетних запитань.

Рекомендована література:

28, с.558-576; 29, 139-144; 33, с.83-101; 39, с.11-31.

Теми соціологічних досліджень та презентацій

1. Чинники, що впливають на рейтинг професій.
2. Джерела інформації для студентів та їх використання у процесі навчання.
3. Вільний час та світ захоплень сучасної молоді.
4. Взаємовідносини студентів у групі.
5. Життєві ідеали у формуванні особистості.
6. Чи існує проблема взаєморозуміння із вашими батьками.
7. Проблема вибору майбутньої професії.
8. Роль жінки у сучасному українському суспільстві.
9. Наскільки ви довіряєте засобам масової інформації.
10. Що означає для вас бути сучасним.
11. Можете обрати власну тему на ваш розсуд.

Заняття 6. Соціологія конфлікту.

1. Презентація моделі конфлікту та обґрунтування змодельованого конфлікту за запропонованою схемою:
  1. Що таке соціальний конфлікт? Чому Ви вважаєте, що змодельований Вами конфлікт є конфліктом відповідного виду (за класифікацією)?
  2. Визначте сферу дії змодельованого Вами конфлікту (політичний, економічний, ідеологічний, національно-етнічний, соціальний...).
  3. Що є джерелом підставою приводом причиною змодельованого Вами конфлікту?
  4. Визначте гостроту тривалість, межі конфлікту.
  5. В якій формі (формах) проходить змодельований Вами конфлікт (чвари, кон'юнктура, конфронтація, суперництво, боротьба, конкуренція)
  6. Вкажіть механізми змодельованого Вами соціального конфлікту (процес розгортання, перед конфліктна ситуація, інцидент, ескалація, кульмінація, завершення, після конфліктна ситуація).
  7. Визначте суб'єкти змодельованого конфлікту .
  8. Яке можливе вирішення змодельованого Вами конфлікту (часткове, повне)?

9. За допомогою якого методу може бути врегульований чи вирішений змодельований Вами конфлікт (уникнення, переговорів, компромісу, використання посередника, перенесення, арбітражного чи третейського суду)?
10. Які можливі функції може виконувати змодельований Вами конфлікт (деструктивні (які?), конструктивні (які?))
11. Теорії яких учених Ви будете використовувати, обґрунтовуючи моделі Вашого конфлікту?

Напрями для міркування над питаннями теми:

1. Сформулюйте основні положення теорії конфлікту К.Маркса, Р.Дарендорфа, Л.Козера.
2. Що таке соціальний конфлікт? Типологія конфліктів.
3. Як можна класифікувати конфлікт?
4. Розкрийте конструктивну і деструктивну функцію конфлікту.
5. Які є механізми управління соціальним конфліктом.

Теми повідомлень та презентацій:

1. Сучасні міжетнічні конфлікти.
2. Медіація у вирішенні конфліктів.
3. Конфліктологічні теорії сучасних вчених.

Рекомендована література:

2, с. 10-280; 6, 129-176; 7, с.5-39, с.46-121; 33,

Заняття 7. Соціологія сім'ї та молоді.

1. Сім'я як соціальна група та соціальний інститут.
2. Соціальні функції сім'ї.
3. Проблеми сучасної молоді.

Напрямки для міркування над питаннями теми:

1. Назвіть теоретиків і сформулюйте положення теорії особистості у соціології.
2. Як ви визначите поняття особистість? Чи тотожні індивідуальність і особистість.
3. Визначте до якого соціального типу особистості Ви себе відносите?
4. Які існують етапи соціалізації?
5. Що таке пролонгований інфантилізм і паразитична новація?
6. Що таке девіантна поведінка?

7. Дайте визначення поняттю сім'я, чому сім'я має подвійний характер у будь-якому суспільстві? Які Вам відомі види та типи сімей.
8. Назвіть основні соціальні функції сім'ї.

Теми повідомлень та презентацій:

1. Проблема потреб особистості у сучасній соціології.
2. Стратегія виживання особистості в кризових умовах.
3. Умови стабільності шлюбів і причини розлучень.
4. Гендерна політика в Україні.

Рекомендована література:

6, с.5-10; 8, 3-44; 9, с.7-29; 10, с.11-31; 33, с.19-38.

Заняття 8. Соціологія культури.

1. Поняття, форми, види, елементи та соціальні функції культури.
2. Релігія як суспільний інститут, соціально - культурні функції релігії.
3. Що стримує соціокультурну модернізацію України?

Напрямки для міркування над питаннями теми:

1. Що собою являє соціально-культурне середовище?
2. Місто вважають соціально-культурним феноменом. Яка Ваша думка з цього приводу?
3. Які на Вашу думку сьогодні соціально-культурні проблеми села в Україні?
4. Чи є сьогодні соціально-культурні проблеми української освіти і культури.
5. Яка взаємозалежність національної свідомості і розвитку української культури.

Теми повідомлень та презентацій:

1. Місто як соціально-культурний феномен.
2. Соціально-культурні проблеми села.
3. Сучасні соціально-культурні реалії України.

Рекомендована література:

2, с. 10-280; 6, 129-176; 7, с.5-39, с.46-121; 33, с.136-154.

Заняття 8. Соціологія економіки

1. Загальна проблематика: предмет, категорії, функції.
2. Економіка – сукупність форм самореалізації людських індивідів.

Напрямки для міркування над питаннями теми:

1. Хто із теоретиків заклав основи економічної соціології, у чому соціологізм їх економічної теорії?
2. З'ясуйте групу проблем, об'єкт і предмет економічної соціології.
3. Які функції соціології економіки?
4. Що таке економічна свідомість та економічна культура?
5. Поясніть як Ви розумієте, що людська самореалізація – це процес поповнення економіки живою людською силою?

Теми рефератів та презентацій:

1. Роль економічної соціології у процесі формування українського суспільства.
2. Соціально-економічні орієнтації українського населення.
3. Економічна культура та економічна поведінка.

Рекомендована література:

11, с.85-101; 28, 43-54; 29, с.547-589; 33, с.156-167.

Заняття 9. Соціологія політики (вивчається самостійно)

1. Структура політики, соціальні функції.
2. Політична соціалізація.

Напрямки для міркування над питаннями теми:

1. З'ясуйте групу проблем, об'єкт і предмет соціології політики?
2. У чому полягає головна відмінність соціології політики від політології?
3. Що таке політична свідомість та політична культура?
4. Які функції виконує політика як соціальний інститут?

Теми рефератів та презентацій

1. Електоральні дослідження в соціології політики.
2. Сучасні теорії політичної еліти.

Рекомендована література:

21, с.85-171; 29, с.210-258; 41, с.8-25; 33, с.169-187.

Заняття 10. Соціологія праці і управлінської діяльності.

(вивчається самостійно)

1. Праця як соціальне явище, функції праці.
2. Соціальне прогнозування, проектування, планування.

Напрямки для міркування над питаннями теми:

1. Що є об'єктом і предметом соціології праці?
2. У чому полягає характер праці, зміст праці, умови праці?
3. Які є особливості у соціальному прогнозуванні?
4. З'ясуйте які специфічні методи використовують при розробці соціальних проектів?

Теми рефератів та презентацій

1. Соціальні функції праці.
2. Соціальне прогнозування.
3. Соціальне проектування.
4. Соціальне планування.

Рекомендована література:

28, 153-164; 33, с.156-167; 34, 3-37.

Рекомендована література:

1. Вербець В.В. Соціологія: навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів – Київ: Кондор, 2009. – 550 с.
2. Волков Ю.Г. Социология: учебник/ Ю.Г. Волков. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М.: Альфа-М : ИНФРА-М, 2010. – 448 с.: ил.
3. Давидов П.Г., Кальянов А.В., Кирилова О.М., Поцулко О.А., Фадеева Г.С. Соціологія у схемах, таблицях та коментарях: навч. посіб. для студ. ВНЗ / МОН України. – 2 вид., перероб. і доп. – Донецьк: Норд-Прес, 2009. – 216с.
4. Горшков М.К., Шереги Ф.Э. Прикладная социология: методология и методы: Учебное пособие / М.К. Горшков, Ф.Э. Шереги. – М.: Альфа-М: ИНФРА-М, 2009. – 416 с.
5. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). – К.: Либідь, 2003. – 336с.
6. История теоретической социологии. ХХ век. Стабилизационное сознание и социологическая теория в век кризиса: Учебное пособие для вузов – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Акад. Проект, Гаудеамус, 2010. – 308 с.
7. Нестуля О.О., Нестуля С.І. Соціологія: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с
8. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія та методологія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : навчальний посібник / Є.В. Сірий ; МОНУ. – Вид. 3-є, виправл. та доп. – Київ : Атіка, 2012. – 492 с.
9. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс: Підручник. – К.: Каравелла, 2010. – 456с.
10. Історія соціологічних теорій і вчень: навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Соціологія» ден. форми навчання / Державний ун-т інформаційно-комунікаційних технологій / О.М. Іщенко (уклад.). – К. : Видавництво ДУІКТ, 2009. – 195 с.
11. Кондович В.Ю. Соціологія (схеми і таблиці) / Чернігівський держ. ін-т права, соціальних технологій та праці. – Чернігів, 2011 – 167с.
12. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Спеціальні соціологічні теорії : Підручник. – К.: Каравелла, 2010. – 258 с.
13. Масальський В.І. Соціологія у конспективному викладенні: навч. посіб. до занять та модул. контролю знань студ. несоціол. фаху / Донецький національний ун-т. Підрозділ соціології факультету суміжних (додаткових) професій. – Донецьк: Юго-Восток, 2009. – 296с.

Додаткова

14. Арон Реймон. Етапи розвитку соціальної думки. – К. Юніверс, 2011. 668с.
15. Бергсон А. Два источника морали и религии / А. Бергсон; пер. с фр., послесловие, примечания А. Б. Гофмана. – 2-е изд., испр. – М.: КДУ, 2010. – 288 с.
16. Бікла, О.В. Соціологія кар'єри і лідерства: модуль «Соціологія кар'єри»: навчально-методичний посібник / О.В. Бікла, В.В. Берега. – Донецьк: ДонДУУ, 2009. - 145 с.

17. Богомаз К.Ю., Конох М.С., Кравцов Ю.С., Сорокіна Л. М., Торохтій Ю.З. Соціологія особистісної ідентичності в просторі права: монографія/ Дніпродзержинський держ. технічний ун-т. — Дніпродзержинськ: [ДДТУ], 2009. — 184 с.
18. Вишняк О. Мовна ситуація та статус мов в Україні: динаміка, проблеми, перспективи (соціологічний аналіз). — К.: Інститут соціології НАН України, 2009. — 176 с.
19. Воздействие западных социокультурных образцов на социальные практики в России (Теории, наблюдения, биографические интервью. Советы студентам) / Российская акад. наук. Ин-т социологии, Гос. акад. ун-т гуманитар. наук, Науч.-образоват. центр по специальности `Социология`; под ред. В.А. Ядова. — М.: ТАУС, 2009. — 352 с.
20. Денисовский Г.М., Жвйтиашвили А.Ш. Социально-структурные процессы в нерыночных системах (опыт социологического анализа). — М.: Изд-во Института социологии РАН, 2009. — 205 с.
21. Дмитриев А.В. Конфликтология: учебник/ А.В. Дмитриев. — Изд. 3-е, перераб. — М.: Альфа-М; ИНФРА-М, 2009. — 336 с.
22. Зеленев Л.А., Владимиров А.А., Степанов Е.И. Современная глобализация: Состояние и перспективы.— М., 2009. — 304 с.
23. История теоретической социологии. Начало XX века. Первый общетеоретический кризис социологии: учебное пособие для вузов / Под ред. Ю.Н. Давыдова, И.Ф. Девятко, М.С. Ковалевой, В.Н. Фоминой. 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Акад. Проект, Гаудеамус, 2010. — 354 с.
24. История теоретической социологии. Предыстория социологии: Учебное пособие для вузов / Под ред. Ю.Н. Давыдова, И.Ф. Девятко, М.С. Ковалевой, В.Н. Фоминой. 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Акад. Проект, Гаудеамус, 2010. — 274 с.
25. История теоретической социологии. Социология XIX века. От появления новой науки до предвестников ее первого кризиса: Учебное пособие для вузов / Под ред. Ю.Н. Давыдова, И.Ф. Девятко, М.С. Ковалевой, В.Н. Фоминой. 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Акад. Проект, Гаудеамус, 2010. — 370 с.
26. История теоретической социологии. Социология второй половины XX — начала XXI века: Учебное пособие для вузов / Под ред. Ю.Н. Давыдова, И.Ф. Девятко, М.С. Ковалевой, В.Н. Фоминой. 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Акад. Проект, Гаудеамус, 2010. — 526 с.
27. Качанов Ю.Л., Шматко Н.А. Эффективность управления научно-исследовательским коллективом / Ю.Л. Качанов, Н.А. Шматко. — М.: Университетская книга, 2010. — 176 с.: ил.
28. Контрольні завдання з навчальної дисципліни «Соціологія» для студентів усіх напрямів підготовки заочної форми навчання/ Харківський національний економічний ун-т / Людмила Олександрівна Сасіна (уклад.). — Х.: ХНЕУ, 2009. — 27с.
29. Королько В.Г., Некрасова О.В. Зв'язки з громадськістю. Наукові основи, методика, практика: підруч. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за напрямом підготов. «Соціологія». — Вид. 3-є, допов. і переробл. — К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2009. — 831 с.

- 30.Кравченко С.А. Динамика социологического воображения: всемирная культура инновационного мышления. Монография. – М.: «Анкил», 2010 – 392 с.
- 31.Красин Ю.А. Метаморфозы российской реформации. Политологические сюжеты. –М.: Институт социологии РАН, 2009. – 496 с.
- 32.Лукашевич М.П., Семигіна Т. В. Соціологія соціальної роботи: курс лекцій / Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – К.: ІПК ДСЗУ, 2009. – 210 с.
- 33.Лутай Л.А. Соціологія праці: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2009. – 300 с.
- 34.Модернизация российского образования: проблемы и перспективы / Под ред. М.К. Горшкова и Ф.Э. Шереги. – М. : ЦСПиМ, 2010. – 352 с.
- 35.Попов В.Б. Соціально-політичні технології: метод. рек. до семінар. занять і самост. роботи студ., які навчаються за напрямком «Соціологія» / Державний заклад «Луганський національний ун-т ім. Тараса Шевченка». – Луганськ: ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2009. – 37 с.
- 36.Попов В.Б. Соціологія територіально-поселенських груп: метод. рек. до семінарських анять і самост. роботи студ., які навч. за напрямком «Соціологія» / Державний заклад «Луганський національний ун-т ім. Тараса Шевченка». – Луганськ: ДЗ «ЛНУ ім. Т.Шевченка», 2009. – 63 с. Природа и общество: на пороге метаморфоз / Под ред. Кульпина-Губайдуллина Э.С. Вып. XXXIV. – М.: `ИАЦ Энергия`, 2010. – 320 с.
- 38.Профессиональные группы: динамика и трансформация / Под ред. В.А. Мансурова. – М.: Изд-во И-та социологии РАН, 2012. – 419 с.
- 39.Семенова В.В. Социальная динамика поколений: проблема и реальность / СЗО В. В. Семенова. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2009. – 271 с.
- 40.Соціологічна теорія: традиції та сучасність: Навчальний посібник / За ред. А. Ручки, - К.: Ін-т соціології НАН України, 2007. – 363 с.
- 41.Социология управления: стратегии, процедуры и результаты исследований / Редколлегия: А.В. Тихонов (отв. ред.) и др. — М: «Канон`1`» РООИ «Реабилитация», 2010. – 607 с.
- 42.Соціологія другого модерну: проблема перевизначення понять суспільствознавчого дискурсу: зб. наук. – Луганськ: ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2009. – 296 с.
- 43.Соціологія освіти: навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. І.М. Гавриленка, О.Л., Скідіна, Ю.І. Яковенка. – Вид. 2-е, доп. та переробл.– Запоріжжя: КПУ, 2012. – 288 с.
- 44.Соціологія праці та зайнятості: шляхи інституціоналізації та перспективи розвитку: матеріали наук.-практ. конф. / Інститут підготовки кадрів держ. служби зайнятості України / М.П. Лукашевич (заг.ред.), В.І. Жуков (упоряд.) — К. : ІПК ДСЗУ, 2009. — 222 с.
- 45.Тихонова Н.Е., С.В. Мареева. Средний класс: теория и реальность/ Н.Е. Тихонова, С.В. Мареева. – М.: Альфа-М, 2009. – 320 с.: ил.
- 46.Ценностные ориентиры и приоритеты в трансформирующемся мире/ Под редакцией А.С. Железнякова и З.П. Яхимович. – М.: Институт социологии РАН, 2010. – 215 с.

47. Человек и природа: социальный капитал / Под ред. Кульпина-Губайдулина Э.С. Вып. XXXIII. – Симферополь: «Аян», «Доля», 2009. – 127 с.
48. Чесноков С.В. Детерминационный анализ социально-экономических данных. Второе издание, испр. и доп. – М.: Либроком, 2009. – 168 с.
49. Шубкин В.Н. Социология и общество: Научное познание и этика науки. Монография. – М.: ЦСПиМ, 2010. – 424 с.
50. Ядов В.А. Современная теоретическая социология как концептуальная база исследования российских трансформаций: Курс лекций для студентов магистратуры по социологии. Изд. второе, исправл. и дополн. – СПб.: Интерсоцис, 2009. – 138 с.